

KAPILÁRNÍ JEVY

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.1 Povrchová vrstva. Povrchová energie.

Struktura kapalin

- struktura podobná amorfním látkám
- **tekutost a dělitelnost kapalin** → přitažlivé síly mezi molekulami působí pouze na nejbližší molekuly

Povrchová vrstva

- chová se jako tenká pružná blána
- **dokáže udržet i tělesa s hustotou větší než má kapalina**
- **povrchová vrstva**: tvořena molekulami jejichž vzdálenost od volného povrchu kapaliny je $< 1 \text{ nm}$
- **povrchová energie** – kapky mají **kulový tvar** – pro daný objem má **koule nejmenší povrch ze všech těles**

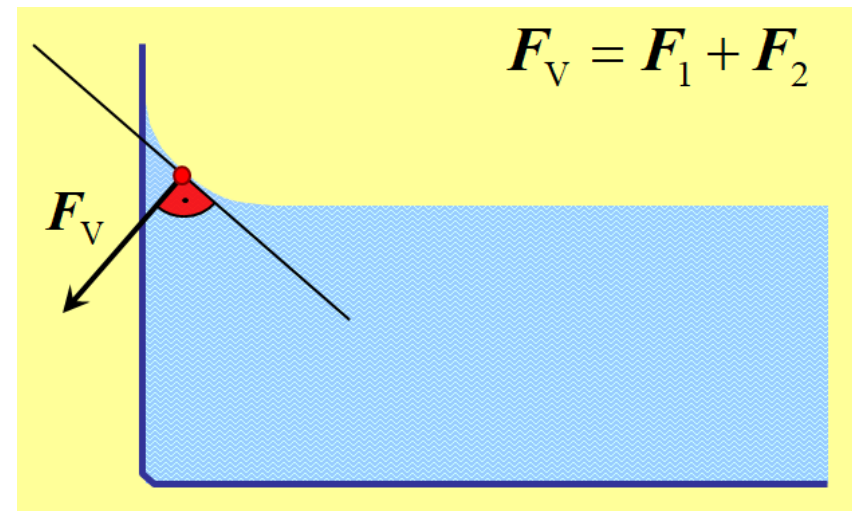
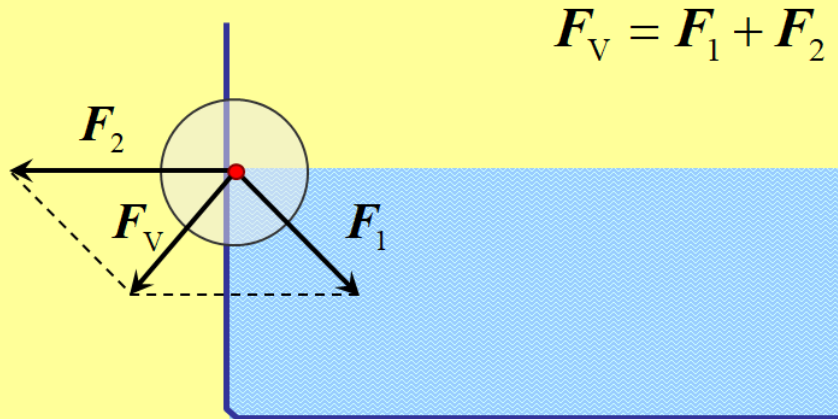
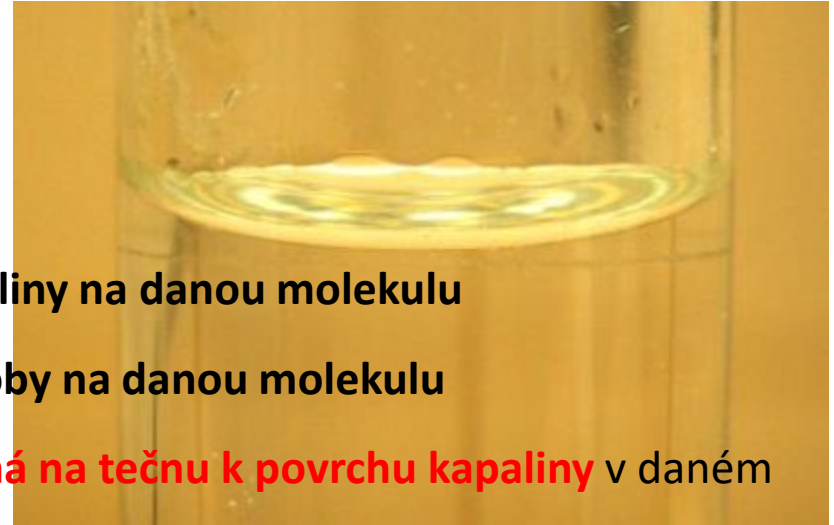

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.2 Styk kapaliny se stěnou nádoby

Kapalina smáčí stěnu nádoby

- Př.: **voda ve skle**, rtuť v mědi
- kapalina vytváří **dutý povrch**
- F_1 – výsledná síla, kterou působí částice kapaliny na danou molekulu
- F_2 – výsledná síla, kterou působí částice nádoby na danou molekulu
- F_V – výsledná síla má směr **z nádoby** a je **kolmá na tečnu k povrchu kapaliny** v daném místě: výsledkem je **dutý povrch kapaliny**

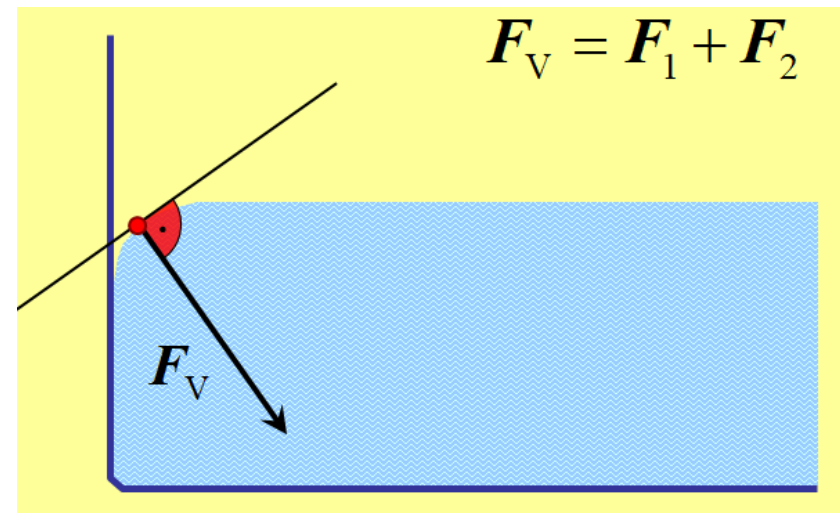
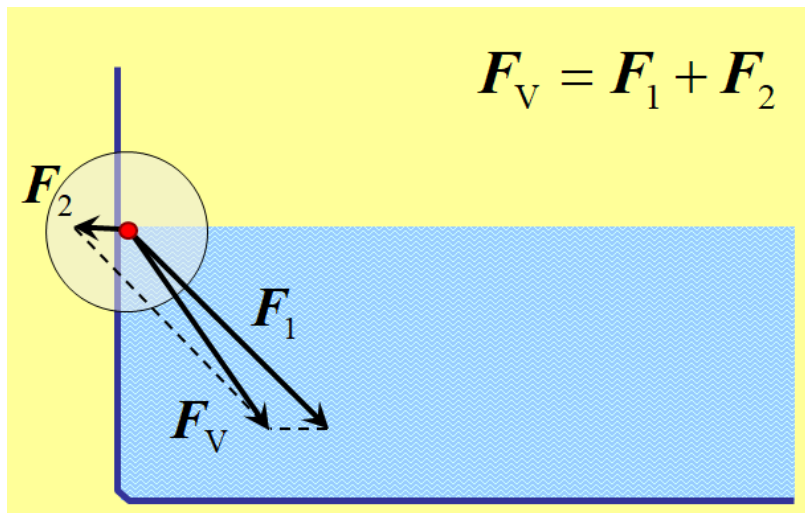
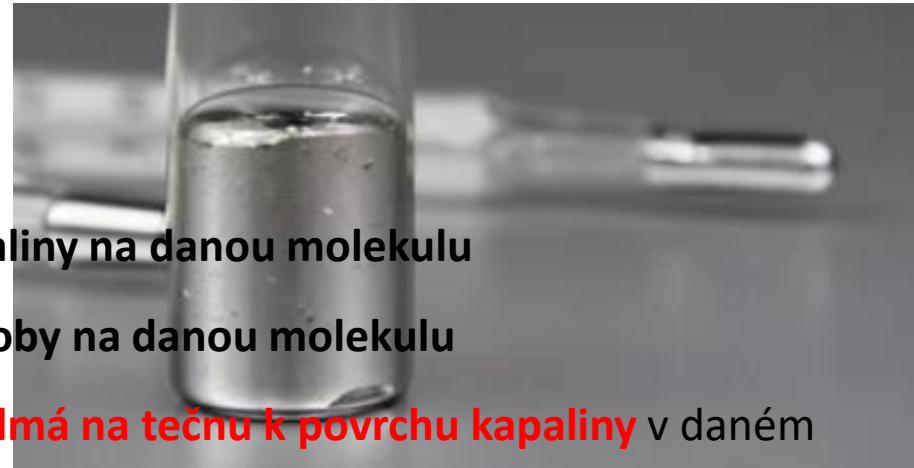

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.2 Styk kapaliny se stěnou nádoby

Kapalina nesmáčí stěnu nádoby

- Příklad: voda v parafínu, **rtuť ve skle**
- kapalina vytváří **vypuklý povrch**
- F_1 – výsledná síla, kterou působí částice kapaliny na danou molekulu
- F_2 – výsledná síla, kterou působí částice nádoby na danou molekulu
- F_V – výsledná síla má směr **do nádoby** a je **kolmá na tečnu k povrchu kapaliny** v daném místě: výsledkem je **vypuklý povrch kapaliny**

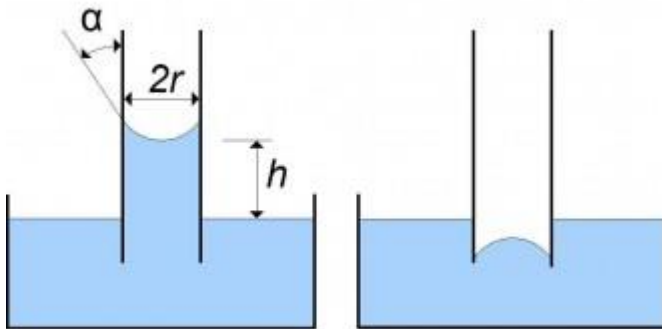

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.3 Kapilární jevy

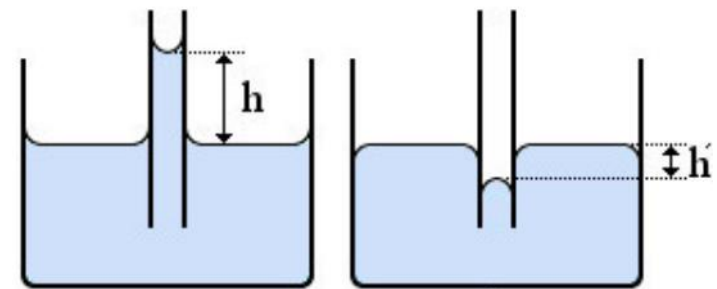
Kapilární elevace

- zvýšení hladiny kapaliny v kapiláře o výšku h

Kapilární deprese

- snížení hladiny v kapiláře o hloubku h

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.4 Kapilární jevy v praxi

Tenzidy a detergenty

- **Tenzidy:** látky snižující povrchové napětí vody
- **Detergenty:** čisticí prostředky (saponáty obsahující tenzidy)
- využití: mycí prostředky, prací prostředky

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Zemědělství

- válcováním pole se vytváří kapiláry

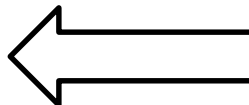
5. Struktura a vlastnosti kapalin

Zemědělství

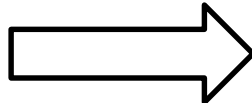
- oráním pole se ničí kapiláry

18. století

20. století

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Příroda

- kapilární elevace způsobuje vzlínání vody ke kořenům i do větví a listů

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Petrolejky – kahany – svíčky

- kapilární elevace způsobuje vztlínání oleje, lihu, vosku v knotu

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Houby – utěrky – ručníky

- kapilární elevace způsobuje nasávání vody mikro kanálky mezi vlákny tkaniny

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Psací potřeby – inkoustové pero

- kapilární elevace způsobuje nasávání inkoustu mikro kanálky mezi vlákny papíru

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Negativní účinky – vlhnutí zdí

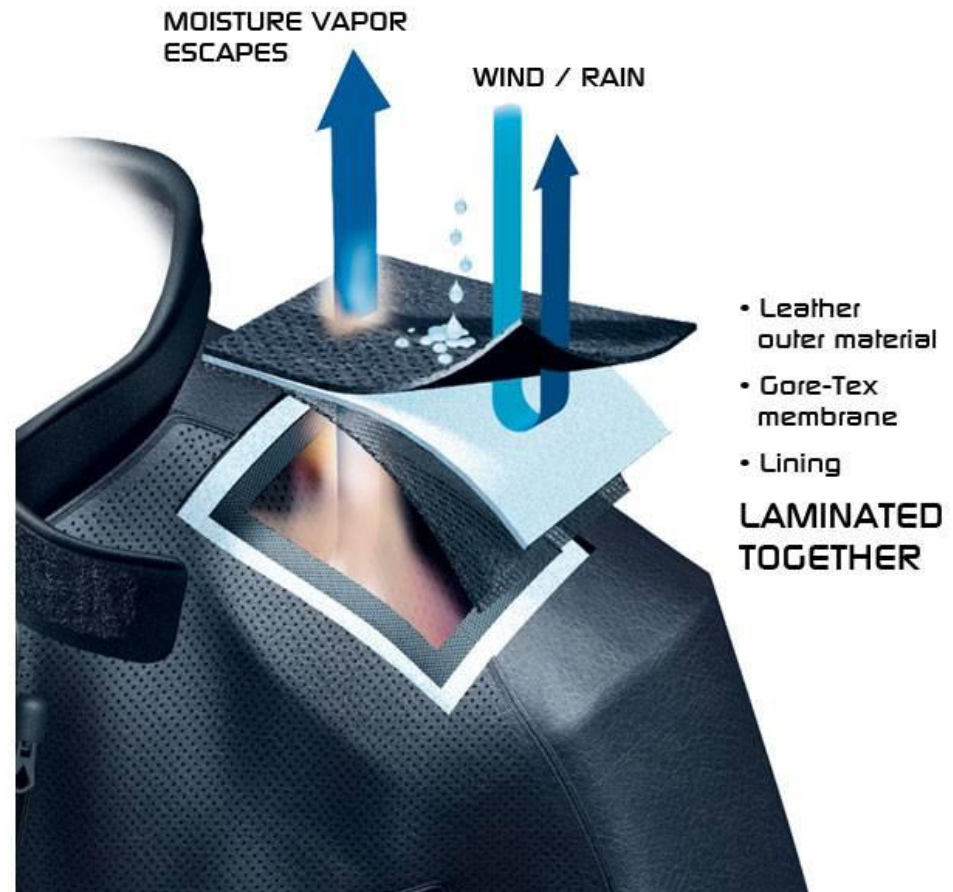
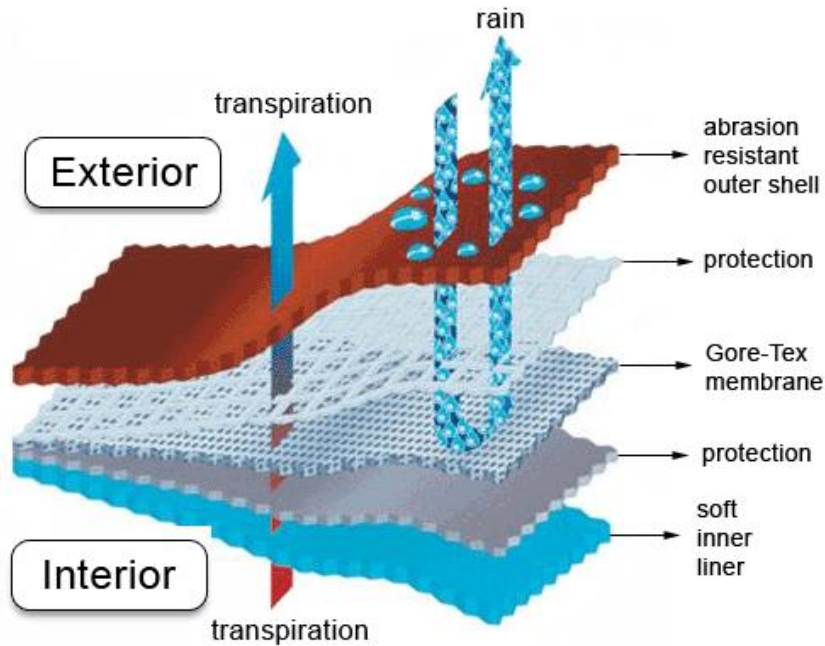
- kapilární elevace způsobuje vztlínání vody do zdí budov

5. Štruktúra a vlastnosti kapalin

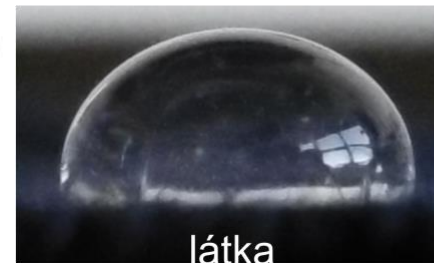
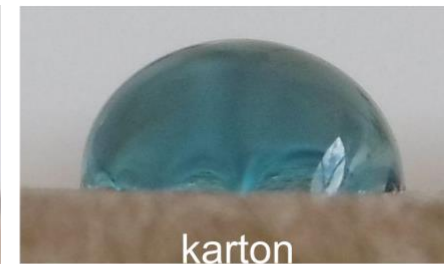
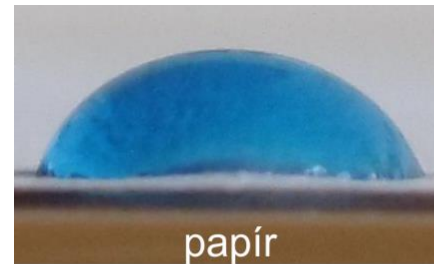
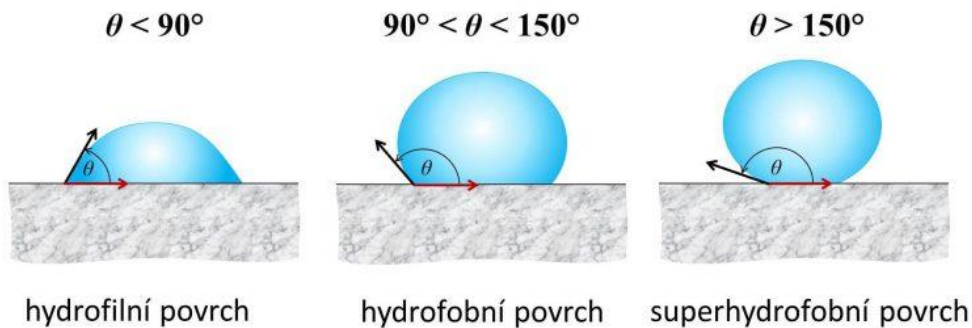
GoreTex

- voda nesmáčí materiál a nepronikne skrz látku

5. Struktura a vlastnosti kapalin

5.5 Hydrofilní a hydrofobní povrchy

Hydrofilní látky

- Hydrofilní = „vodu milující“
- Hydrofilní látky jsou dobře rozpustné ve vodě: alkoholy, aminokyseliny
- Hydrofilní látky dobře absorbují vodu: cukr, sůl, rýže, gelové kuličky

Hydrofobní látky

- Hydrofobní = „vody bojící se“
- Hydrofobní látky odpuzují vodu, ve vodě jsou nerozpustné: tuky, vosky, alkany, alkeny

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Hydrofilní materiály – využití

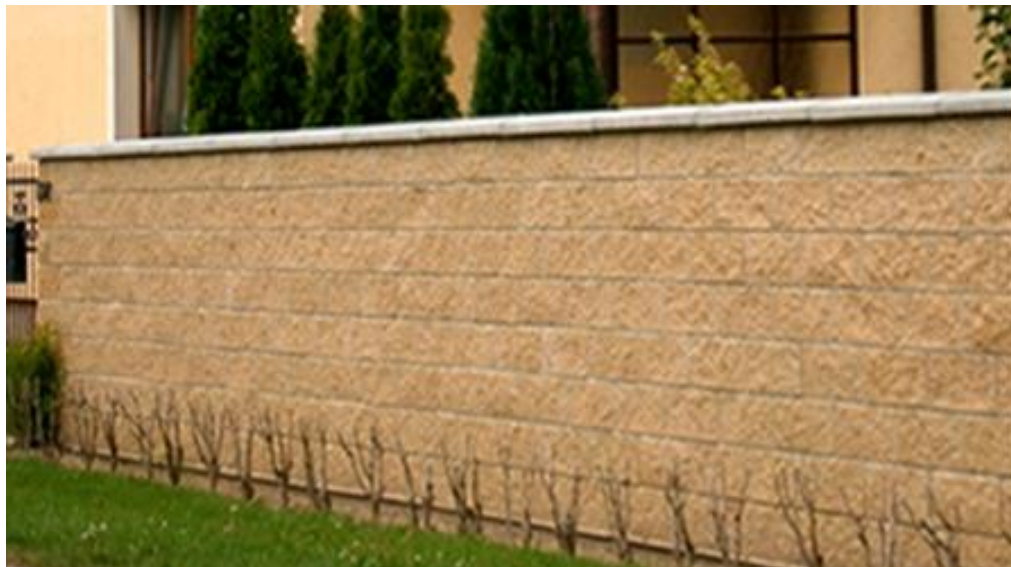
- pohlcovače vlhkosti
- hydrofilní kosmetika - oleje, krémy
- Zdravotnictví: obinadla, gely na ošetření ran
- floristika

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Hydrofobní materiály – využití

- impregnace kamene, betonu
- Impregnace textilu – nanomateriály
- listy rostlin
- Chytré omítky
- Samočistící okna budov nebo automobilů

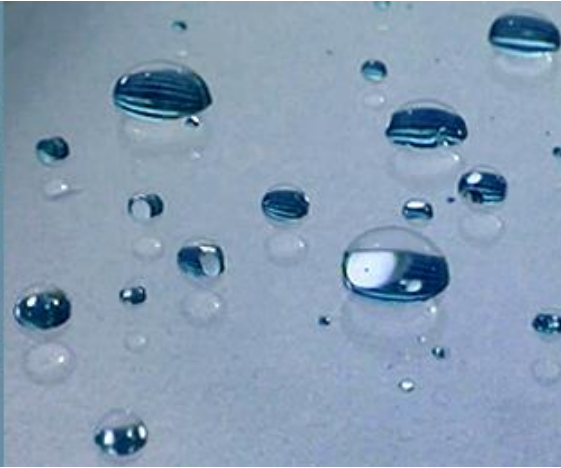
5. Struktura a vlastnosti kapalin

Hydrofobní textilie

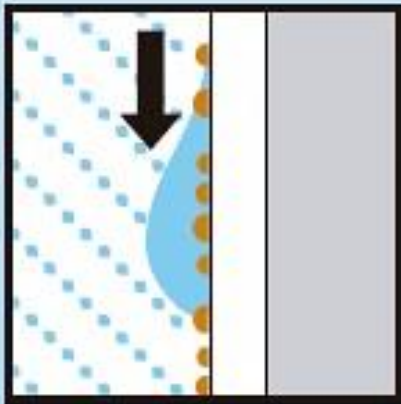

5. Struktura a vlastnosti kapalin

Samočistící povrchy – chytré omítky, skla oken budov, automobilů

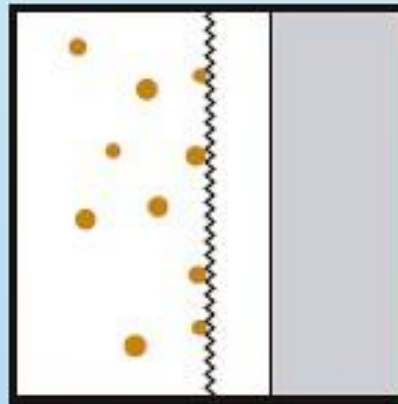

Běžná fasádní barva

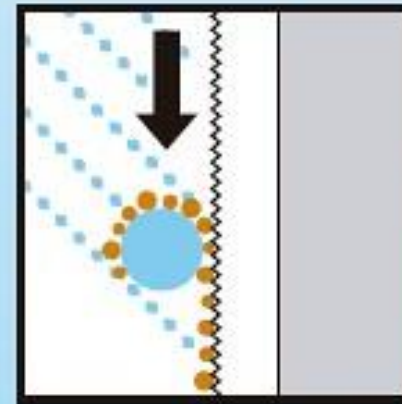

Běžná fasádní barva:
Povrch je méně hydrofobní,
a proto více smáčivý vodou.
Mohou zde zůstat nečistoty.

Působení StoLotusan Color a StoLotusan Color G

StoLotusan Color má povrch
s mikrostrukturou. Tím se extrémně
redukuje kontaktní plocha pro
částičky nečistot a vodu.

Povrch je navíc velmi hydrofobní.
Kapky deště ihned stékají a strhávají
s sebou bez problémů úplně
částičky nečistot.